

Nasz miejscowy rzemieślnik

RODZAJ LEKCJI:

wizyta w warsztacie rzemieślniczym oraz lekcja stacjonarna

GRUPA WIEKOWA:

szkoła podstawowa klasy 1–3

METODA PRACY:

miniwykład nauczyciela; pokaz rzemieślniczy; praca indywidualna

CZAS TRWANIA:

10 minut na wprowadzenie do tematu w czasie lekcji poprzedzającej; do 45 minut pokazu rzemieślniczego (lekcja właściwa) oraz 45 minut lekcji z częścią plastyczną.

W SKRÓCIE:

W czasie wizyty w warsztacie uczniowie wysłuchują opowieści rzemieślnika i obserwują czynności, jakie wykonuje w czasie pracy ► na kolejnych zajęciach przygotowują afisz promujący zakład rzemieślniczy lub zawód rzemieślnika.

CELE LEKCJI:

Zwrócenie uwagi uczniów na rzemiosło, rzemieślników oraz umiejętności rzemieślnicze, a także wytwarzanie i produkcję przedmiotów, których używamy i które nas otaczają. Włączenie do uczniowskiego słownika pojęć „rzemiosło” i „rzemieślnik”.

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- Przedmiot wytworzony lub serwisowany przez rzemieślnika, np. parasolka, kapelusz, skórzany pasek, rama do obrazu lub naprawiony but.
- Kartki formatu A3 oraz akcesoria malarskie (np. kredki, flamastry), które posłużą do stworzenia afiszu reklamującego odwiedzonego zakład rzemieślniczy – nauczyciel rozdaje uczniom kartki w czasie drugich zajęć w klasie.

UWAGA:

Przeprowadzenie zajęć wymaga wcześniejszego ustalenia ich przebiegu z wybranym rzemieślnikiem (w jego wyborze, poza tradycyjną wyszukiwarką internetową, pomocne będą opracowania, do których linki zamieszczono w części *Baza wiedzy dla prowadzącego zajęcia*). Przy podejmowaniu decyzji należy wziąć pod uwagę kilka okoliczności:

- chęć rzemieślnika do przeprowadzenia pokazu i jego umiejętności dydaktyczne/komunikacyjne (np. cierpliwość w odpowiadaniu na pytania dzieci, umiejętność opowiadania bez zadanych pytań, odpowiednia ilość wolnego czasu, np. poza sezonem),
- wielkość lokalu rzemieślniczego – nie każdy obiekt pomieści grupę 20–30 osób,
- przepisy sanitarne lub BHP wykluczające obecność na terenie zakładu rzemieślniczego osób nieuprawnionych (np. w zakładzie cukierniczym lub w piekarni).

W czasie pokazu i opowieści dzieci powinny zwrócić uwagę na:

- umiejętności, sprawność i wiedzę rzemieślnika,
- przedmiot działań rzemieślnika, przydatność jego usług w codziennym życiu,
- przykładaną staranność przy wykonywanych czynnościach, ilość czasu, jaką trzeba poświęcić i ostateczny piękny efekt,
- wygląd warsztatu oraz znajdujące się tam narzędzia,
- możliwość zostania rzemieślnikiem (o ile się tego bardzo chce i poświęci się dużo czasu na naukę zawodu), drogę zawodową rzemieślnika, jego dziecięce marzenia, inspiracje i nauki pobierane od mistrzów,
- historię danego rzemiosła.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. ZAJĘCIA POPRZEDZAJĄCE (10 minut):

W trakcie końcowych 10 minut lekcji nauczyciel przygotowuje uczniów do wizyty w pracowni rzemieślniczej. Pokazuje wybrany przedmiot wyprodukowany lub naprawiony przez rzemieślnika. Prosi o opisanie widocznego przedmiotu i zadaje pytania:

- Skąd się biorą przedmioty, które znajdują się w domu uczniów albo które noszą na sobie?
- Jak trafiają do sklepu, kto je wyprodukował oraz jak nazywają się miejsca ich produkcji?

Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na istnienie w Warszawie (poza fabrykami) zakładów rzemieślniczych, w których fachowcy, wykorzystując umiejętności oraz sprawność własnych rąk, również zajmują się zarówno produkcją rzeczy, jak i ich naprawą/serwisowaniem. Razem próbują wskazać, kogo można dołączyć do listy rzemieślników (definicja „rzemiosła” oraz przykładowa lista zawodów rzemieślniczych znajduje się w części *Baza wiedzy dla prowadzącego zajęcia*).

Nauczyciel informuje, że uczniowie poznają jednego z okolicznych rzemieślników w czasie specjalnego pokazu. Zapowiada, że zadaniem uczestników będzie zapamiętanie przynajmniej trzech szczegółów jego pracy i wyglądu pracowni, które posłużą do przygotowania plakatu reklamującego odwiedzonego zakład lub zachęcającego do zostania rzemieślnikiem.

2. WIZYTA W WARSZTACIE RZEMIEŚLNICZYM (do 45 minut):

Po przybyciu do pracowni następuje pokaz prowadzony przez rzemieślnika.

Dodatkowym walorem zajęć może być przeznaczenie czasu na zadawanie rzemieślnikowi przez dzieci choćby najprostszycych pytań.

Nauczyciel notuje przebieg pokazu, wątki opowieści, wrażenia, nazwy narzędzi, charakterystyczne elementy wyglądu rzemieślnika i jego zakładu. Będą one niezbędne do przeprowadzenia ostatniej – plastycznej – części zajęć.

3. AFISZ DLA RZEMIEŚLNIKA (do 45 minut):

1. WPROWADZENIE (10 minut):

W trakcie kolejnych zajęć uczniowie przypominają sobie wizytę w zakładzie rzemieślniczym. Nauczyciel prosi ich o wymienienie przynajmniej trzech szczegółów pracy rzemieślnika i wyglądu jego pracowni. W miarę potrzeby wypowiedzi uzupełnia o własne spostrzeżenia (korzysta z notatek).

2. AFISZ REKLAMOWY (30 minut):

Następnie nauczyciel rozdaje uczniom kartki formatu A3 oraz przybory malarskie. Główną częścią zajęć jest stworzenie przez uczniów plakatu zachęcającego do skorzystania z oferty odwiedzonego zakładu rzemieślniczego (lub plakatu zachęcającego do zostania rzemieślnikiem). W zależności od poziomu umiejętności uczniowie wykonują prace graficzne lub graficzno-tekstowe.

3. WYSTAWA (5 minut):

Gotowe plakaty zostają wywieszane na forum klasy. Najlepsze z nich można podarować rzemieślnikowi z zachętą do zawieszenia ich w pracowni.

BAZA WIEDZY DLA PROWADZĄCEGO ZAJĘCIA:

HASŁA KLUCZOWE:

RZEMIOSŁO

Ekonomiczna pozarolnicza działalność gospodarcza, prowadzona przez osobę fizyczną we własnym imieniu (często osobiście lub przy pomocy członków rodziny) w małych warsztatach, zatrudniających od 1 do zazwyczaj 25 (czasem 50) pracowników, w zależności od kraju i rodzaju działalności; najstarsza i przez kilka tysięcy jedyna forma wytwórczości przemysłowej, aż do powstania w czasach nowożytnych manufaktur, a następnie przemysłu fabrycznego. (Definicja wg Encyklopedii PWN).

Pracownia krawiecka na Pradze Północ. Fot. P. Stryczyński Warsztat szewski w śródmieściu. Fot. P. Stryczyński

To m.in. drobna wytwórczość obejmująca wykonywanie i naprawianie przedmiotów użytkowych ręcznie lub prostymi narzędziami. (Definicja wg Słownika języka polskiego).

RODZAJE RZEMIOSŁA (PRZYKŁAD)

Szewstwo – wyrób obuwia na miarę oraz naprawy.

Rymarstwo – wyrób i naprawa skórzanych elementów takich jak paski, uprząże, smycze, zwykle z grubej, juchtowej skóry.

Kaletnictwo – wyrób galanterii skórzanej i naprawa skórzanych toreb, portfeli itp.

Introligatorstwo – oprawianie oraz zdobienie druków (np. książek) oraz wytwarzanie notesów, zeszytów, ksiąg pamiątkowych, teczek i opraw na dyplomy.

Brązownictwo – wykonywanie przedmiotów z brązu oraz pokrywanie nim przedmiotów.

Kuśnierstwo – wyrób i naprawa odzieży skórzanej, np. futer, kozuchów.

Tapicerstwo – obijanie materiałem mebli, wnętrz pojazdów itp. (to dziedzina, w której trzeba być też trochę krawcem, kaletnikiem i stolarzem).

Warsztat ślusarski na na Pradze Północ. Fot. P. Stryczyński

*Kuśnierz na Pradze Północ.
Fot. P. Stryczyński*

Zegarmistrzostwo – naprawa zegarów i zegarków. Dziś tradycyjny zegarmistrz naprawia zegary mechaniczne i antyczne, w odróżnieniu od punktów serwisujących zegarki kwarcowe, gdzie wymieniane są baterie.

Cukiernictwo – wyrób ciast i ciastek. Dziś łączone z piekarnictwem, ale tradycyjne cukiernictwo nigdy wypiekiem pieczywa się nie zajmowało.

Krawiectwo – szycie miarowe lekkie – np. sukienki, żakiety, i ciężkie – płaszcze, garnitury, ale także poprawki i naprawienie odzieży np. z dzianiny lub tkaniny.

PRZYDATNE STRONY:

Tu znajdziemy adresy i dane kontaktowe warszawskich rzemieślników:

<http://rzemieslnicy.miastojestnasze.org/> (strona przygotowana przez Stowarzyszenie Miasto jest Nasze),

<http://www.rzemieslnicywawa.pl/> (strona Cechu Złotników, Zegarmistrzów, Optyków, Grawerów i Brązowników Miasta Stołecznego Warszawy),

<http://www.cechjanakilinskiego.waw.pl/> (strona Cechu Rzemiosł Skórzanych im. Jana Kilińskiego w Warszawie).

Tu znajdziemy zbiór krótkich filmów o warszawskich rzemieślnikach:

<https://vimeo.com/wykonanenaprawymbrzegu> (strona projektu „Wykonane na Prawym Brzegu” realizowanego przez Muzeum Warszawskiej Pragi, oddział Muzeum Warszawy).

Inne strony, które pozwolą poszerzyć wiedzę na temat warszawskiego rzemiosła:

http://www.magdalenastopa.pl/rzemieslnicy_warszawscy.php (strona autorska Magdaleny Stopy, autorki książki o warszawskich rzemieślnikach),

<http://www.warir.org.pl/> (strona Warszawskiej Izby Rzemieślniczej),

<http://www.crr.org.pl/> (strona Cechu Rzemiosł Różnych m.st. Warszawy).